

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

JIM
FERGUS

*O mie
de femei
albe*

*Jurnalul lui
May Dott*

Traducere din engleză și note de
IULIA VLADIMIROV

HUMANITAS
fiction

Redactor: Gabriela Trășculescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iuliana Glăvan
DTP: Andreea Dobreci, Carmen Petrescu

Lucrare executată la Art Group

JIM FERGUS
ONE THOUSAND WHITE WOMEN: THE JOURNALS OF MAY DODD
Copyright © 1998 by Jim Fergus
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2017, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FERGUS, JIM
O mie de femei albe: jurnalul lui May Dodd / Jim Fergus;
trad. din engleză și note de Iulia Vladimirov. –
București: Humanitas Fiction, 2017
ISBN 978-606-779-231-7
I. Vladimirov, Iulia (trad.)(note)
821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30

Pentru Dillon

Mulțumiri

Cu riscul de a risipi orice urmă de romantism, carierele scriitorilor, în general, și ale romancierilor, cu precădere, ar putea fi pe drept cuvânt asemuite cu împingerea unor bolovani uriași pe coasta unui deal. Uneori, scriitorul are nevoie de puțin ajutor și, dacă se întâmplă să fie nespus de norocos, la momentul potrivit îi ies în cale oameni care nu doar îl încurajează, ci pun și umărul ca să-l ajute să urnească bolovanul. Eu am avut parte de un astfel de noroc și le sunt recunoscător multor oameni – prieteni, membri ai familiei și colegi – pentru publicarea acestei cărți. Așadar, le mulțumesc din tot sufletul și cu toată recunoștința celor ce urmează:

Barney Donnelley, ale cărui încredere și generozitate m-au determinat să ajung scriitor. Agentului meu literar, Al Zuckermann, un profesionist desăvârșit, a cărui intuiție sigură a ales această poveste dintre multe altele. Editoarei mele, Jennifer Enderlin, pentru entuziasmul cu care a susținut acest proiect, pentru munca neobosită, buna dispoziție și impecabila ei conduită redacțională. Lui Laton McCartney, pentru toți anii în care m-a sprijinit prin sfaturi înțelepte și un optimism fără margini. Lui Jon Williams, a cărui contribuție timpurie la mișcarea bolovanului în cauză m-a încurajat să continui să public. Lui Bob Wallace, care mi-a oferit șansa de a lucra ca jurnalist, în urmă cu aproape douăzeci de ani, și care a intervenit din nou, în chip neașteptat, în cariera mea, din poziția de redactor-șef, exact atunci când era nevoie să-și exprime părerea cu privire la acest „prim“ roman al meu, scris atât de târziu. Lui Bonny Hawley și Douglas Tate, pentru observațiile neprețuite și lămuririle cu privire la nume, locuri și caractere tipic britanice. Lui Laurie Morrow, pentru viziunea feminină distinctă asupra atracției în dragoste. Reverendului Roland W. Hoverstock, pentru informațiile esențiale referitoare la Biserica Episcopaliană

și la ceremoniile religioase din preajma anului 1875. Surorii Thérèse de la Valdène, pentru înlesnirea momentelor de plăcută tihnă la Dogwood Farms și lui Guy de la Valdène, pentru cinele sale minunate și susținerea arătată la nevoie. Și, în cele din urmă, îi mulțumesc lui Dillon pentru că a îndeplinit cu grație, în ultimii cincisprezece ani, rolul, prea puțin răsplătit, de soție de scriitor.

Autorul le mulțumește tuturor celor enumerați mai sus pentru ajutorul acordat la realizarea romanului de față, dar își asumă întreaga responsabilitate cu privire la posibilele sale neajunsuri.

*Femeile-o iubesc că e femeie
Mult mai de preț ca un bărbat; bărbații
Că-ntre femei e cea mai rară.*

William Shakespeare,
Poveste de iarnă, actul V, scena 1¹

1. Traducere de Dan Grigorescu, în Shakespeare, *Opere complete*, vol. 8, Editura Univers, București, 1990, p. 309.

Nota autorului

Această carte este în totalitate o ficțiune, în ciuda strădaniei de a convinge cititorul de contrariu. Cu toate acestea, sămânța care s-a transformat în roman a prins rădăcini în imaginația autorului grație unui eveniment istoric real. În 1854, în cadrul unei conferințe de pace susținute la Fortul Laramie¹, un important șef de trib al indienilor Cheyenne din partea de nord a țării a cerut reprezentanților armatei Statelor Unite să le dăruiască o mie de femei albe, care urmau să devină soțiile tinerilor săi războinici. Având în vedere faptul că orânduirea indienilor Cheyenne este de tip matriarhal, iar nou-născuții aparțin tribului din care face parte mama, aceasta li s-a părut cea mai potrivită cale de a pătrunde în lumea omului alb, o înspăimântătoare lume nouă ce se închidea în fața amerindienilor, chiar și în 1854. Nici nu ar mai fi nevoie să spun că cererea lor nu a fost bine primită de autoritățile albilor; conferința de pace s-a încheiat brusc, indienii s-au întors acasă, iar femeile albe nu au mai ajuns niciodată la ei. În romanul de față însă, sosirea lor se produce.

Lucrarea cuprinde, totodată, și alte referiri la o serie de evenimente istorice, dar rămâne, în totalitate, o operă de ficțiune. De asemenea, sunt folosite nume aparținând unor personaje istorice reale, însă eroii romanului reprezintă exclusiv plăsmuirii ale imaginației. Lucrarea este, în toate privințele, rodul închipuirii creatoare. Numele, personajele, locurile, datele, descrierile de ordin geografic sunt fie rezultatul imaginației autorului, fie sunt folosite în sens fictiv. Orice asemănare cu persoane reale, care trăiesc sau au murit, cu evenimente ori locuri reale, este pur întâmplătoare.

1. Fortificația a armatei americane, cu important rol comercial și militar, aflată la granița dintre teritoriile locuite de populația albă și cea băștinașă.

În sfârșit, în ciuda efortului de a reda cât mai corect limba indienilor Cheyenne, în mod inevitabil se vor fi strecurat unele cuvinte ortografiate ori traduse greșit. Pentru aceste erori, autorul cere anticipat scuze tuturor indienilor Cheyenne.

PROLOG

În septembrie 1874, căpetenia Cheyenne Micul Lup Iarbă-de-Leac a străbătut țara până în Washington D.C., împreună cu o delegație formată din membri ai tribului său, cu scopul declarat de a încheia o pace durabilă cu albi. După ce petrecuse, înaintea călătoriei, câteva săptămâni fumând și discutând calm diverse planuri de pace cu Sfatul tribului, format din patruzeci și patru de căpetenii, Micul Lup a venit în capitală cu o idee oarecum neobișnuită (deși, din punctul de vedere al indienilor Cheyenne, perfect rațională), menită să ofere un viitor sigur și prosper popoului său greu încercat.

Marea căpetenie indiană a fost primită la Washington cu toată pompa și onorurile acordate unui șef de stat aflat în vizită într-o țară străină. În cadrul unei ceremonii oficiale desfășurate în clădirea Capitoliului, în prezența președintelui Ulysses S. Grant și a membrilor unei comisii a Congresului, numită special pentru această ocazie, Micul Lup a primit din partea președintelui Medalia Păcii – un medalion mare din argint, bogat ornamentat –, pe care căpetenia a purtat-o mai târziu, fără ironie intenționată, lucru complet străin indienilor Cheyenne, într-o bătălie împotriva armatei Statelor Unite, în ultimele lor zile de rezistență deznădăjduită în calitate de popor liber. Profilul președintelui Grant apărea pe una dintre fețele medaliei, iar de jur împrejur stăteau scrise cuvintele: SĂ FIE PACE LIBERTATE DREPTATE ȘI EGALITATE; cealaltă parte înfățișa o Biblie deschisă, așezată peste o greblă, un plug, un topor și felurite alte unelte agricole, alături de cuvintele: PE PĂMÂNT PACE BUNĂVOINȚĂ ÎNTRE OAMENI 1874.

La acest moment istoric au mai luat parte soția președintelui, Julia, care și-a implorat soțul să îi îngăduie prezența pentru a-i

putea vedea pe indieni în toată splendoarea sălbatică a costumelor tradiționale, și câțiva reprezentanți ai jurnaliștilor acreditați la Washington, aflați în grațiile președintelui. Evenimentul s-a petrecut la 18 septembrie 1874.

Vechile fotografii ale acelei adunări, realizate cu dagherotipul, îi înfățișează pe indienii Cheyenne îmbrăcați în cele mai frumoase costume de ceremonie – mocasini bogat împodobiți cu mărgel, jambiere din piele de care atârnau dinți zornăitori de elan, haine de luptă din piele de căprioară, decorate la cusături cu scalpuri ale dușmanilor și minuțios ornamentate cu mărgel și ghimpi vopsiți de porc spinos. În plete purtau monede bătute din argint, iar în cosițe, fire de alamă și fâșii din blană de vidră. Locuitorii din Washington nu mai văzuseră nicicând așa ceva.

Deși avea mai mult de cincizeci de ani la vremea aceea, Micul Lup arăta cu cel puțin zece ani mai tânăr. Era subțire, dar viguros, cu nas acvilin și nări deschise, pomeți înalți, îmbujorați și o piele strălucitoare, de culoarea bronzului, purtând urmele adânci ale unei epidemii de variolă ce devastase tribul indienilor Cheyenne în 1865. Nu era un om masiv, însă avea o ținută impunătoare – își ținea capul sus, iar chipul purta o expresie înnăscută de insolență și cruzime. Atitudinea lui avea să fie considerată mai târziu, în articolele din presă, drept „arogantă“ și „impertinentă“.

Odată ce a început să-și prezinte punctul de vedere, cu ajutorul unui interpret pe nume Amos Chapman, din Fort Supply, Texas, Micul Lup a trecut direct la subiect.

— Potrivit tradiției indienilor Cheyenne, toți copiii care vin pe lume aparțin tribului mamei lor, a început el, adresându-se președintelui Statelor Unite, chiar dacă nu privea direct în ochii lui Grant, fiindcă, în neamul său, acest obicei era socotit nepotrivit. Tatăl meu era indian Arapaho, iar mama era din tribul Cheyenne, așa că am fost crescut de familia mamei și sunt indian Cheyenne. Am fost însă mereu bine primit și în rândurile tribului Arapaho, și le-am cunoscut astfel felul de trai. Noi credem că acesta este un lucru bun.

În acest moment al discursului, Micul Lup ar fi tras un fum din pipă, oferindu-le celor prezenți ocazia de a cântări cele spuse

până atunci. În orice caz, cu obișnuita lipsă de bună-cuviință a omului alb, Marele Părinte Alb trecuse cu vederea pregătirea unei pipe pentru această întrunire importantă.

Căpetenia a continuat:

— Poporul (Indienii Cheyenne își spuneau, pur și simplu, *Tsitsistas*, „Poporul“) reprezintă un trib mic, mai mic chiar decât cel al indienilor Sioux ori Arapaho. Nu am fost niciodată mulți, pentru că înțelegem că pământul poate purta doar un anumit număr de oameni, așa cum poate purta doar un anumit număr de urși, lupi, elani, antilope și restul animalelor. Dacă unele viețuitoare se înmulțesc prea mult, atunci încep să flămânzească, până ajung din nou la numărul potrivit. Noi alegem mai degrabă să fim puțini și să avem ce mânca decât să fim mulți și să flămânzim. Din cauza bolii pe care ne-ați adus-o (Micul Lup își atinse obrazul plin de cicatrici) și din cauza războiului pe care l-ați pornit împotriva noastră (atunci își atinse pieptul, căci fusese rănit de multe ori în luptă), acum suntem și mai puțini. În scurt timp, Poporul va dispărea cu totul, așa cum au început să dispară bizonii. Eu sunt căpetenia Iarbă-de-Leac. Datoria mea este să am grijă ca Poporul meu să supraviețuiască. Pentru a face acest lucru, trebuie să pătrundem în lumea omului alb, iar copiii noștri trebuie să devină membri ai tribului vostru. De aceea îi cerem Marelui Părinte să ne dăruiască o mie de femei albe drept soții, ca să ne învețe pe noi și pe copiii noștri ce fel de trai va trebui să ducem atunci când bizonii nu vor mai fi.

În acel moment s-a observat în sală o tresărire generală, completată de câteva strigăte de uimire. Întreruperea unei persoane în timp ce vorbește, cu excepția unui ușor murmur aprobator, reprezenta pentru indienii Cheyenne o încălcare gravă a normelor de politețe, iar răbufnirea celor prezenți l-a mâniat pe Micul Lup. Căpetenia avea însă cunoștință de faptul că oamenii albi nu știau să se poarte, așa încât nu s-a arătat foarte mirat. Cu toate acestea, s-a oprit un moment așteptând ca mulțimea să se liniștească și toți cei prezenți să-i sesizeze nemulțumirea.

— Astfel, a continuat Micul Lup, războinicii noștri vor planta semințele tribului Cheyenne în pânțele femeilor albe. Semințele

noastre vor încolți și vor crește înlăuntrul lor, iar următoarea generație de copii Cheyenne se va naște în tribul vostru, cu toate privilegiile ce decurg din această situație.

Exact în acel moment al discursului ținut de Micul Lup, soția președintelui Grant, Julia, a leșinat și și-a pierdut cunoștința, alunecând din scaunul în care stătea cu un geamăt lung și gâlgâitor precum răsuflarea înecată a unei bivolițe împușcate în plămâni. (În ziua aceea era neobișnuit de cald în sala respectivă, iar Julia Dent Grant avea să susțină în memoriile ei că temperatura ridicată a făcut-o să leșine, nu dezgustul de ordin moral la gândul împerecherii sălbaticilor cu fete albe.)

În timp ce câțiva dintre cei prezenți au sărit în ajutorul primei doamne, președintele, roșu la față, s-a ridicat nesigur în picioare. Micul Lup și-a dat seama că Grant băuse și, evaluând solemnitatea ocaziei, căpetenia ajunsese la concluzia că acest fapt constituia o încălcare gravă a etichetei.

— În schimbul celor o mie de femei albe, a continuat Micul Lup, acoperind cu vocea lui aspră și puternică zgomotul crescând (chiar dacă, în acel moment, interpretul Chapman vorbea în șoptă), vă vom oferi o mie de cai: cinci sute sălbatici și cinci sute gata îmblânziți. Atunci, Micul Lup a ridicat mâna ca și când le-ar fi acordat binecuvântarea papală, încheindu-și discursul într-o notă deosebit de impunătoare și demnă. De-acum înainte, sângele celor două popoare va fi unit pe vecie.

În sală se dezlănțuiseră însă un vacarm nemaipomenit, așa încât ultimele cuvinte ale mării căpetenii au rămas, probabil, fără ecou. Senatorii urlau și loveau cu pumnii în masă.

— Arestați-i pe păgâni! a strigat cineva, iar șirul de soldați ce împresura încăperea s-a așezat în formație, cu baionetele pregătite.

Drept răspuns, căpeteniile Cheyenne s-au ridicat toate deodată, scoțând instinctiv cuțitele și formând un cerc, umăr lângă umăr, așa cum un stol de pitpalaci își face culcuș noaptea ca să se apere de prădători.

Președintele Grant stătea și el în picioare, clătinându-se ușor, cu fața stacojie, arătând cu degetul către Micul Lup și răcnind cu voce de tunet:

— Scandalos! Scandalos!

Micul Lup auzise că președintele era un mare luptător și un om foarte respectat de vrăjmașii săi. Totuși, căpetenia Iarbă-de-Leac nu dorea să fie arătat cu degetul în această manieră insolentă, și, dacă ar fi avut biciul la el, l-ar fi trântit în genunchi pe Marele Părinte pentru această purtare, indiferent dacă ar fi fost beat sau nu. Micul Lup nu era deloc bine văzut printre oamenii lui din cauza firii sale – greu de stârnit, însă feroce la mânie.

Într-un târziu, ordinea a fost restabilită. Indienii au pus cuțitele la loc, iar gărzile au condus iute delegația oaspeților afară din încăpere, fără alte incidente, cu marea căpetenie pășind mândră în fruntea lor.

În seara aceea, ușile au fost încuiate peste tot în Washington, storurile au fost trase, iar soțiilor și ficelilor li s-a interzis să iasă afară, căci zvonul blasfematoarei propuneri a indienilor Cheyenne străbătuse întreaga capitală. Titlurile ziarelor de a doua zi au întetit flacăra temerilor rasiste și a isteriei cetățenești: „Sălbaticii cer ca femeile albe să devină sclavele lor conjugale!“, sau „Mirese albe pentru diavolii roșii!“, sau „Grant face schimb cu indienii: fete albe pentru cai sălbatici!“. În atmosfera de atunci, devenită cel mai negru coșmar al oricărui bărbat american din secolul al XIX-lea, puținii cetățeni care s-au aventurat totuși să iasă cu femei la braț în zilele ce au urmat aruncau furiș câte o privire peste umăr, pândind neliniștiți posibila apariție a hoardelor de piei-roșii călare, fiindcă în sinea lor se temeau că ar fi putut năvăli în oraș, urlând precum spiritele morții în timp ce ar fi luat scalpuri dintr-o singură tăietură, cu o strălucitoare lamă de cuțit, ca să ducă apoi cu ei femeile plânse și să umple pământul de metiși.

Răspunsul oficial în privința neobișnutei oferte de pace înaintate de Micul Lup a fost prompt; proclamațiile Congresului erau dominate de tonul unei serioase ofense morale, în timp ce executivul s-a grăbit să asigure populația îngrijorată că *nu*, femeile albe nu vor fi, în mod sigur, folosite în schimbul propus de păgâni, și că *da*, armata Statelor Unite va lua de urgență măsuri, astfel încât virtutea spiței femeiești să fie bine păzită în America.

Două zile mai târziu, Micul Lup și apropiații săi au fost încărcați într-un vagon pentru vite și escortați, sub pază armată, în

afara capitalei țării. Zvonul privitor la inițiativa de pace a indienilor se răspândise grație telegrafului, iar unii cetățeni furioși, cu pancarte acuzatoare, au apărut de-a lungul drumului în grupuri dezordonate, gata de linșaj, batjocorindu-i când treceau pe lângă ei și asaltând vagonul cu fructe stricate și epitetes rasiste.

În vremea când indienii Cheyenne din nord erau batjocoriți de pe platformele de cale ferată de-a lungul Vestului Mijlociu, un alt fenomen național, cu mult mai interesant, dobânda concomitent amploare. Femeile din întinsul țării răspundeau cererii în căsătorie a indienilor; telegrafiau și trimiteau scrisori la Casa Albă, oferindu-se să participe la schimbul de mirese. Nu erau toate niște smintite și păreau să acopere un segment larg la nivel socio-economic și rasial; de la fete singure, care lucrau în orașele mari și doreau să-și condimenteze traiul anost cu ceva aventură, la foste slave, recent eliberate, care sperau să scape de munca înrobitoare ce le era rezervată lucrând prin filaturi, ateliere, unde se muncea mult și se câștiga puțin, sau în fabricile nou industrializatei Americi, până la tinere rămase văduve în urma Războiului Civil. Acum știm că administrația președintelui Grant nu le-a ignorat cererile.

Departate de ochii lumii și după ce agitația stârnită s-a mai domolit, președintele și consilierii săi s-au văzut nevoiți să admită faptul că ineditul plan de asimilare a indienilor Cheyenne, așa cum îl prezentase Micul Lup, ar fi avut oarecare potențial de punere în practică. Dat fiind că propria viziune asupra politicii de pace cu indienii era deja funcțională, lăsând administrarea rezervațiilor în seama Bisericii Americane, Grant s-a arătat dispus să ia în considerare orice soluție pașnică de rezolvare a situației destul de tensionate din Marile Câmpii, căci starea de lucruri existentă împiedica dezvoltarea economică și provoca încă destule înfruntări cu vărsare de sânge locuitorilor de la frontieră.

Așa s-a născut programul „Mirese pentru indieni” sau MPI, potrivit acronimului secret vehiculat între apropiații președintelui. În afară de îmbunarea sălbaticilor grație acestui generos dar compus din mirese, conducerea țării socotea că „onorabila femeie americană”, îndeplinindu-și menirea alături de reprezentanții

bisericii, ar fi putut exercita o influență pozitivă asupra indienilor Cheyenne în direcția educării și aducerii lor de la primitivism la civilizație.

Unii membri ai cabinetului prezidențial au susținut în continuare planul inițial referitor la rezolvarea „problemei indienilor“, și toți cei implicați știau că în cazul oricărui trib refractar urma să fie aplicată „soluția finală“ a nimicirii prin forță armată.

În aceste condiții, dacă genocidul unei întregi rase de americani nativi era privit de mulți dintre ei ca fiind satisfăcător din perspectivă morală și oportun din punct de vedere politic, chiar și cei mai progresiști membri ai cabinetului erau conștienți că ideea unor femei albe care să trăiască laolaltă cu sălbaticii ar fi fost imposibil de acceptat de către poporul american. Drept urmare, după o serie de întruniri strict secrete la cel mai înalt nivel, conducerea statului a hotărât, potrivit unor străvechi cutume, să rezolve singură problema, pregătind în culise propria operațiune matrimonială.

Apropiatăii lui Grant și-au liniștit conștiința de oameni politici odată ce au stabilit că toate femeile implicate în acest experiment îndrăzneț urmau să fie alese pe bază de voluntariat – în fapt, o condiționare nu cu mult diferită de cea a mireseleor care trimiteau scrisori –, având însă legitimitatea morală conferită de oblăduirea bisericească. Teoria oficială susținea că, în situația în care aceste femei devotate societății și dispuse să-și asume o seamă de riscuri alegeau să se stabilească în Vest și să trăiască cu indienii din proprie inițiativă și, mai ales, dacă în cursul acestui proces, indienii Cheyenne ar fi renunțat la apucăturile războinice, atunci toată lumea ar fi avut de câștigat; un exemplu jeffersonian desăvârșit de guvernare care unge roțile altruismului social și al inițiativei individuale.

Și, dacă programul „Mirese pentru indieni“ avea un călcâi al lui Ahile, conducerea știa că acesta consta în planul de a suplimenta un număr probabil insuficient de voluntare prin recrutarea femeilor din temnițe, penitenciare, închisori ale datornicilor și spitale de psihiatrie, oferindu-le grațierea sau eliberarea necondiționată, în funcție de situație, celor care erau de acord să se înscrie

în program. Un aspect pe care guvernării reușiseră, în cele din urmă, să-l învețe din întrevederile cu nativii, a fost faptul că erau un popor care se aștepta ca tratatele să fie respectate întocmai. Atunci când tribul Cheyenne negocia o mie de mirese, avea în vedere fix acel număr, fiind, în schimb, pregătit să ofere exact o mie de cai, pentru a-și onora partea sa de înțelegere. Orice neconcordanță legată de numere ar fi reprezentat un mobil suficient de puternic pentru ca indienii să pornească din nou la război. Guvernul ținea să se asigure că lucrurile nu aveau să se petreacă astfel, chiar dacă programul presupunea eliberarea timpurie a câțiva hoți de buzunare sau a unor persoane cu unele deficiențe mintale.

Prima garnitură de tren încărcată cu femei albe care se îndreptau spre Marile Câmpii din nord și o viață nouă în calitate de mirese ale indienilor Cheyenne a părăsit Washingtonul în mare taină, târziu în noapte, în primăvara ce a urmat, pe la începutul lunii martie 1875. Totul se întâmpla la aproximativ șase luni după ce căpetenia Micul Lup făcuse șocanta propunere adresată președintelui Grant. Câteva săptămâni după aceea, au continuat să plece trenuri și din stațiile de la New York, Boston, Philadelphia și Chicago.

La data de 23 martie 1875, o tânără femeie pe nume May Dodd, în vârstă de douăzeci și cinci de ani, fostă pacientă a azilului de nebuni Lake Forest, un așezământ privat aflat la treizeci de mile¹ nord de Chicago, a urcat la Union Station în trenul Union Pacific, împreună cu alte patruzeci și șapte de voluntare și persoane recrutate din zona orașului Chicago, urmând să ajungă la tabăra militară Robinson din Nebraska.

[NOTĂ: Jurnalul care urmează este în mare parte needitat, și, cu excepția unor mici corecturi legate de ortografie și punctuație, a fost reprodus exact așa cum l-a scris autoarea, May Dodd. În paginile lui se regăsesc câteva scrisori adresate membrilor familiei și prietenilor. Cum nu există nici un element care să indice expedierea vreuneia dintre ele, epistolele par să-i fi slujit autoarei mai degrabă drept mij-

1. Milă, unitate de măsură pentru distanță echivalentă cu 1 609,3 m.